

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۰۱۹۸۰۴۴ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۲۵۴۸
توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز
تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم
تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

چهارشنبه ۲۹ شهریور ۱۴۰۲ • ۴ ربيع الاول ۱۴۴۵ • ۲۰ سپتامبر ۲۰۲۳ • سال بیست‌ویکم • شماره ۴۶۵۲ • ۱۲ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۱:۵۸ • اذان مغرب ۱۸:۲۳

اذان صبح فردا ۴:۲۷ • طلوع آفتاب ۵:۵۱

شرق

دیالوگ روز

لالا لند - دیمین شزل - ۲۰۱۶

سیاستپنن (رایان کاسلینگ)، به کسایی که پشت سرت حرف می‌زنن اعتنایی نکن؛ او‌نا به همون جا تعلق دارن، درست پشت سرت!

● **عکس: رضا حاتمی/ستیم**

نوبت بازی ترول‌بازان

قادر باستانی

فضای مجازی میدان جدال و مبارزه شده است و طبعاً هر دو سوسی منازعه با ترول‌بازی، روان مردم را هدف گرفته‌اند. ترول‌بازی، به رفتارها و اقدامات آنلاینی گفته می‌شود که گروهی از افراد با سازماندهی پنهان، برای تحریک و عصبی‌کردن مردم، تخریب جامعه‌های آنلاین دیگر و ایجاد اختلال در پیشبرد گفتمان‌سازی موضوعات مورد نظر، به‌خصوص در موضوعات حساس برای جامعه و افکار عمومی، انجام می‌دهند. متخصصان جنگ روانی بر این‌ باورند که هدف اصلی، ایجاد تشنج دائمی و عدم تحقق آرامش اجتماعی در کشور است. انکار کانالیزه‌کردن فضای مجازی، با حضور پررنگ گروه‌های سازماندهی‌شده سایبری، محدود به فصل انتخابات نیست، بلکه به مرور زمان در حال دائمی‌شدن است و به لحاظ تأثیر مستمر آن بر امنیت روحی و روانی جامعه، به تدبیر جدی دولتمردان نیاز دارد.

افراد سازمان‌یافته‌ای که از تکنیک ترول استفاده می‌کنند، از هویت‌های جعلی برای اکانت فردی، کانال و نام گروه و محتوای تولیدی بهره می‌برند که به وضوح در فضای مجازی در قالب ظواهر گوناگون تدروی، از مخالف حکومت تا حامی به ظاهر دوآتشه، قابل مشاهده‌اند. یکی دیگر از کارکردهای استفاده از هویت جعلی توسط این گروه‌های سازمان‌یافته، تولید و انتشار اخبار جعلی یا حتی محرمانه، اما با ذکر نام مشخص فرد یا افراد، به‌منظور هدف‌قراردادن قربانی از طریق تحریک و تخریب او یا تکنیک ترول هستند. حال این هویت جعلی، ممکن است به حاشیه امن افسراد از اقدامات مجرمانه خود در برابر دستگاه‌های مسئول منجر شود.

نتیجه کار پدیده اجتماعی ترول‌بازان، تولید محتوایی است که در مردم واکنش‌های احساسی و خشمناک برانگیزند؛ این برانگیختگی هدفمند احساسات خشم‌آکین، می‌تواند یک ایده، نظر، باور و عقیده را بازنمایی کند و هدف آنها برای دستکاری در افکار عمومی و بروز احساسات، باورها و عقاید مورد نظر و هدایت آن را محقق کند.

یادداشت

شیفتگی جمعی وروییای ایرانی

محمد آخوندپور امیری

دانشجوی دکتری علوم سیاسی

با ورود کاروان تیم النصر عربستان سعودی به ایران برای دیدار و رویارویی با تیم فوتبال پرسپولیس در چارچوب رقابت‌های آسیایی، سیل خروشان هواداران و مشتاقان ستاره شهرپر پرتغالی، «کریستیانو رونالدو»، به سمت فرودگاه و هتل محل اقامت او و هم‌تیمی‌هایش روانه شد. پدیده‌ای که با توجه به حجم عظیم پوشش خبری و تحلیلی رسانه‌ای این چند روزه، دور از ذهن نبود و انعکاس اخبار مربوط به این سلبریتی ورزشی، حتی از تحلیل خود بازی نیز سبقت گرفت و از اهمیت فزاینده‌ای برخوردار شد. در این یادداشت در پی آن هستیم تا رویدادی را که در روز دوشنبه شاهد و ناظر آن بوده‌ایم، از چند منظر جامعه‌شناختی تجزیه و تحلیل کنیم.

«شیفتگی جمعی» شاید مناسب‌ترین عنوان برای تحلیل سیل خروشان حامیان ایرانی «کریستیانو رونالدو» از پی اتوبوس حامل او و هم‌تیمی‌هایش باشد. «شیفتگی جمعی» پدیده‌ای مختص به دنیای مدرن است. در عصر ارتباطات و اطلاعات، تحت تأثیر رشد و گسترش رسانه‌های جمعی و مرجعیت رسانه‌ای، شخصیت‌های ورزشی، سینمایی، هنری … به‌شدت برجسته می‌شوند. این برجستگی تا آنجا پیش می‌رود که این ستارگان مبدل به روئیایی در اذهان جمعی

برگزاری انتخابات سالم و آبرومند، نیازمند فضایی مشارکتی است که همه آحاد جامعه احساس کنند، در آن نقش جدی و تأثیرگذار دارند و نتیجه آن به پیشرفت کشور و رفع مشکلات اجتماعی و معیشتی کمک خواهد کرد. شوربوختانه چنین فضایی در دسترس نیست. فضای موجود، متأثر از عملیات‌های مختلف جنگ روانی است که کنشگران سیاسی دارند پنهان و آشکار پیش می‌برند. همین ترول‌بازان سازمان‌منافقین در آلبانی، بخشی از نقش‌آفرینی مخرب را بر عهده داشتند که نتیجه برخورد دولت آلبانی و محدودکردن فعالیتشان، در فضای مجازی کاملاً محسوس بود.

من فکر می‌کنم، رفتار و گفتار برخی گروه‌ها و افراد و دستگاه‌ها در کشور، بیشتر از آنکه به تحقق فضای سیاسی اجتماعی سالم، شفاف و رقابتی بینجامد، جولانگاه کنشگرانی شده که با نقش‌آفرینی سازماندهی‌شده گروه‌های سایبری با عناوین مختلف، از جمله ارتش سایبری، افسران جنگ نرم و نظایر آن برای دستکاری در افکار عمومی، از طریق استفاده از تکنیک‌های مختلف عملیات روانی، درصدد پیشبرد طرح‌های محفلی هستند؛ نظیر همان مشارکت گروه‌های مختلف اجتماعی و مخالف و معاند، در فضای آنلاین دنبال می‌کنند. از دیدگاه اصول حرفه‌ای علم ارتباطات، شرایط ناگوار جاری، نیازمند مداخله سیستم و محدودکردن استفاده از تکنیک‌های عملیات روانی و در نتیجه تقویت ژورنالیسم تحقیقی و نیز اطلاع‌رسانی تخصصی، با استفاده از شیوه‌های اعتمادسازی عمومی و جلب مشارکت گروه‌های مختلف اجتماعی و شخصیت‌های مردم‌پسند و نقش‌دادن به سازمان‌های واقعی مردم‌نهاد، از جمله نهادهای صنفی، مثل انجمن روزنامه‌نگاران و نظایر آن و البته ارتقای مستمر سطح سواد رسانه‌ای آحاد مردم است.

با توجه به تأکید مقامات کشور بر برگزاری انتخاباتی پرشور، سالم و رقابتی، لازم است برای تحقق این خواسته، تجدیدنظر جدی در شیوه و نگاه متولیان افکار عمومی و رسانه در بخش حاکمیتی ایجاد شود. محتوای ترول‌بازان براننداز و معاند، زمانی مشتری خواهد داشت که مثل وضعیت فعلی، کارکرد رسانه‌های داخلی مخصوصاً رسانه ملی، درست و حرفه‌ای نباشد و نتواند نیاز خبری و تحلیلی مخاطبان را برآورده کند. متخصصان امر، راهکارهای مختلفی برای گذار از شرایط جاری پیشنهاد می‌کنند.

● **نشت نفت مربوط به خط انتقال نفت از گناوه به پایانه نفتی جزیره خارک است. برای مهار و جمع‌آوری لکه‌های نفتی، اداره کل بنادر و دریانوردی استان بوشهر دو شناور مخصوص پاکسازی و تیم‌های غواصی به منطقه اعزام کرده‌است.**

● **عکس: رضا حاتمی/ستیم**

تحلیل خوانی

جرای استقبال عجیب ازرونالدو

تلاش برای افزایش عزت‌نفس

مهدی ملک محمد

روان شناس

تصاویر به اندازه کافی گویا و شفاف هستند؛ مسئولان باشگاه پرسپولیس پای پلکان هوایما به ردیف ایستاده‌اند تا از بازیکنان و کادر تیم رقیب‌شان، النصر عربستان، استقبالی درخور داشته باشند. آنها به همین استقبال هم بسنده نمی‌کنند و به کریستیانو رونالدو، ستاره تیم النصر، هدایایی به رسم یادبود اهدا می‌کنند. اگر در لابه‌لای حافظه فوتبال جهان جست‌وجو کنیم، بعید است حداقل در ۲۰ سال اخیر چنین استقبالی از تیم رقیب را بیابیم. تصاویر بعدی تکمیل‌کننده تصویر اول است؛ انتظار چندساعته چندصد هوادار ایرانی در زیر آفتاب فرودگاه امام خمینی برای دیدن کاروان تیم النصر عربستان و به‌ویژه رونالدو، هم‌زمان انتظار چندساعته تعدادی از هواداران رونالدو در کنار هتل اسپیناس پالاس، دودین تعدادی از هواداران رونالدو پشت سر اتوبوس حامل او و کاروان النصر عربستان و شکستن در هتل و بورس هواداران به لایسی، تصاویر میهوت‌کننده‌ای برای کاربران غیرایرانی فضای مجازی و تصاویر هشداردهنده‌ای برای ما ایرانیان با تمدنی هم‌هزارساله هستند.

کار تا آنجا پیش رفت که کاروان النصر به دلیل ریسک خروج از هتل تمرین قبل از مسابقه را حذف کرد و در همان هتل به تمرین پرداخت.

و ما نباید یادمان برود رونالدویی که با حضور ۳۶ساعته خود در ایران سبب بروز چنین رفتارهایی شده است، اکنون مقیم و ساکن یکی از کشورهای منطقه ما یعنی عربستان است.

چرا چنین شد؟

رابرت سیالیدینی، روان‌شناس مشهور آمریکایی، در سال ۱۹۷۶مفهوم‌ی را وارد ادبیات روان‌شناسی کرد با عنوان «فخر انعکاس‌یافته». تعریف این مفهوم چنین است: چسبیدن به یک فرد یا گروه مشهور و پرافتخار برای افزایش عزت‌نفس. بر اساس این تعریف، افراد برای افزایش عزت‌نفس‌شان و رسیدن به یک شناخت از خود به‌عنوان فردی جذاب، دوست‌داشتنی و خوب تمایل دارند خودشان را به یک فرد یا گروه مشهور متصل کنند تا فخری را که در آن فرد یا گروه یافته‌اند، به خودشان انتقال دهند. بنابراین مهم‌ترین‌گیزه گرفتن عکس سلفی با افراد مشهور، حضور در مکان‌های منحصربه‌فرد و عضویت در سازمان‌ها و نهادهای معتبر تلاش برای افزایش عزت‌نفس است.

حال، با نگاهی دقیق‌تر بر این نظریه می‌توان دریافت که هرچه افراد عزت‌نفس کمتری داشته باشند، تلاش بیشتری برای کسب فخر دیگری پُرافتخار خواهند داشت.

بر همین اساس، تلاش‌های مسئولان پرسپولیس و هواداران برای قرارگرفتن در یک قاب تصویر با کریستیانو رونالدو و برخی دیگر از اعضای تیم النصر عربستان نشانه‌های خوبی نیستند و به ما می‌گویند عزت‌نفس این افراد که بخشی از جامعه ایران محسوب می‌شوند، در سطحی پایین قرار دارد. حال به اینکه چرا عزت‌نفس بخشی از ایرانیان با سابقه تمدنی کهن چنین نزول یافته است، باید در مجالی دیگر به‌صورت مبسوط پرداخته شود اما تیتروار می‌توان بخشی از عوامل این نزول را چنین برشمرد: تحریم‌های گسترده بین‌المللی تورم افسارگسیخته، دیپلماسی رسانه‌ای منفی علیه ایران و در نتیجه آن ایران‌هراسی و کاهش درخور توجه گردشگران غربی، ناکارآمدی بخشی از مدیران دولتی و مهم‌تر از همه نیاز ارشاندۀ ایرانیان به احترام، چه در ارتباطشان با یکدیگر و چه در ارتباط نظام حکمرانی اجرائی با آنها.

 ● **عکس: مصعب‌رضا بلیدی/اِسنا**

راندگی جامعه ایرانی، ناتوانی در نظم‌بخشی به برنامه‌های مدون یا به تعبیری دیگر بی‌برنامگی در اجرای برنامه‌ها، فقدان دورنمای مدیریتی در مواجهه با بحران‌هایی مانند سیل و زلزله، ضعف‌های عیدیه مدیریتی و ده‌ها عنوان دیگر را می‌توان به‌عنوان پدیده «نظم‌آشوبی» صورت‌بندی مفهومی کرد. درواقع «نظم‌آشوبی» به‌جریانی معلق میان نظم و آشوب اشاره دارد که خود می‌تواند به‌عنوان مشخصه زیست فرهنگی- اجتماعی متمایز مردمان یک جامعه قلمداد شود.

گرچه به لحاظ روان‌شناختی می‌توان وجود مشخصه‌هایی مانند هیجان‌زدگی، برون‌گرایی، شتاب‌زدگی و جمع‌گرایی را نیز به‌عنوان مشخصه‌های جامعه ایرانی در نظر گرفت، اما تجربه استقبال از همین ستارگان در جهان پیرامونی باعث می‌شود که از دامن‌زدن به خودتخریبگری جمعی و ملی و تحلیل‌های به دور از واقعیت نسبت به جامعه خودمان بر حذر باشیم. آنگاه که مرجعیت رسانه‌ای عاملی در جهت شور و هیجان جمعی می‌شود، سیل خروشان شیفتگان به راه می‌افتد؛ حال می‌خواهد در پهنه جغرافیایی ایران باشد یا هر نقطه دیگر جهان. اما نکته حائز اهمیت اینکه بروز و ظهور طبیعی این هیجانات جمعی نباید ما را از درنظرگرفتن برخی مؤلفه‌های محلی مانند «محرومیت‌های جمعی»، «سوءمدیریت‌ها در مواجهه با رویدادها و بحران‌ها» و عواملی از این دست که عنان کار را بیش از دیگر سامان‌های اجتماعی- سیاسی در نقاط جهان از دستمان خارج کرده و وضعیت جامعه را بحرانی می‌کند، غفلت کرد.